

Būtiskas izmaiņas Publisko iepirkumu likumā

Saeima 12. maijā steidzamības kārtībā divos lasījumos izskatīja un pieņēma **grozījumus Publisko iepirkumu likumā**, kas ievieš būtiskas izmaiņas līdzšinējā normatīvajā regulējumā. Minētie grozījumi galvenokārt paredzēti, lai ieviestu jauno Eiropas Savienības (ES) direktīvu 2015/24/ES, kuras ieviešanas termiņš visām ES dalībvalstīm, tostarp Latvijai, bija 2016. gada 18. aprīlis.

Tāpat svarīgi norādīt, ka minētajiem grozījumiem ir pagaidu raksturs un tie tika pieņemti, lai novērstu pārkāpuma procedūras sākšanu pret Latviju un juridiskās nenoteiktības situāciju līdz brīdim, kad tiks galīgi saskaņots starp visām ieinteresētajām pusēm jaunais Publisko iepirkumu likumprojekts. Minētais likumprojekts ir atbalstīts 23. maija Ministru kabineta komitejas sēdē, un raksta sagatavošanas laikā noris likumprojekta redakcijas precizēšana, lai valdība varētu to izskatīt un apspirināt jau 14. jūnija sēdē. Tā kā Saeima jūlijā un augustā būs vasaras brīvdienās un rudens sesija sāksies tikai septembrī, tad likumprojekta pilnvērtīga izskatīšana agrāk par rudenī nesāksies. **Sobrīd steigas ar jaunā Publisko iepirkumu likuma pieņemšanu nav, jo 12. maija grozījumi ir ieviesuši visus būtiskākos direktīvas jauninājumus.**

JURISTA
PADOMS

B daļas iepirkumi

Līdz š.g. 20. maijam pakalpojumi tika dalīti divās daļās – A un B daļā. Tagad šāds sadalījums ir likvidēts, un tā vietā iepirkumu procedūras, ievērojot noteiktās līgumcenu robežas, turpmāk attieksies uz visiem pakalpojumiem, kas nav norādīti Publisko iepirkumu likuma 2. pielikumā. Savukārt 2. pielikumā norādītie pakalpojumi būs jāiepērk iepirkumu procedūrā tikai tad, ja līgumcena sasniegs 750 000 EUR, kas Latvijas mērogā ir liela summa. Pasūtītāji 2. pielikumā minēto pakalpojumu līgumus līdz minētajai summai varēs pirkt tādā pašā atvieglotā kārtībā, kāda iepriekš attiecās uz B daļas pakalpojumiem.

Patlaban likuma 2. pielikums atšķiras no iepriekšējā B daļas pakalpojumu saraksta un atvieglotā kārtība vairs neattiecas uz tādiem pakalpojumiem kā dzelzeļa transporta pakalpojumi, ūdenstransporta pakalpojumi, personāla meklēšanas un nodrošināšanas pakalpojumi u.c. Tātad par šo pakalpojumu iepirkumu turpmāk būs jāsludina iepirkumu procedūras.

Interesešu konflikts

Ar jaunajiem likuma grozījumiem ir papildināts to personu loks, kuras nedrīkst būt saistītas ar kādu pretendentu vai kandidātu (atrasties interešu kon-

flikta situācijā). Līdz šim interešu konflikta novēršanas regulējums attiecās tikai uz iepirkuma komisijas locekļiem un pieaicinātajiem ekspertiem. Savukārt tiesību normas par interešu konflikta situāciju novēršanu neattiecas uz iepirkuma dokumentācijas (nolikums, tehniskā specifikācija u.c.) autoriem. Nu šī situācija ir labota, un turpmāk pretendenti un kandidāti var tikt izslēgti, ja, piemēram, konkursa nolikuma sagatavotājs būs likumā noteiktajā kārtībā saistīts ar kādu konkrētu pretendentu.

Izslēgšanas noteikumi

No š.g. 20. maija pretendenti un kandidāti tiks izslēgti ne tikai, piemēram, kukuļošanas noziegumu vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas noziegumu gadījumos, bet arī ja ir piemērots sods par cilvēku tirdzniecību vai noziedzīgas organizācijas izveidošanu.

Būtiskākā izmaiņa skar nodokļu parādu pārbaužu kārtību. Vairs nav jāpārbauda pretendents un kandidātu nodokļu nomaksas stāvoklis uz iepirkuma izsludināšanas dienu vai dienu, kad pieņemts lēmums par iepirkuma uzsākšanu (ja sludinājums nav jāpublicē). Turpmāk tā vietā nodokļi tiks pārbaudīti piedāvājumu/pieteikumu iesniegšanas dienā. Šāda kārtība noteikti ir paredzamāka uzņēmējiem, tomēr tai pašā laikā tas dod priekšrocības negodprātīgiem nodokļu maksātājiem. Proti, tie uzņēmēji, kuri sistemātiski kavē nodokļu nomaksas termiņus, tagad zinās, kurā datumā visiem nodokļiem jābūt nomaksātiem, lai novērstu izslēgšanu no konkursa. Līdzšinējā kārtībā likumā bija iestrādāts t.s. neprognozējamības princips, jo neviens nevarēja zināt, kurā dienā tiks uzsludināts konkurss, kas savukārt stimulēja nodokļu maksājumus nekavēt un tos veikt noteiktajā termiņā un apmērā.

Iepirkuma komisijas locekļiem vairs nebūs jāpārbauda izslēgšanas gadījumi, tai skaitā nodokļu parādi, visiem pretendentiem kā iepriekš; tā vietā **likums paredz izslēgšanas gadījumus pārbaudīt tikai tam pretendentam, kam būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, vai kandidātam, kas būtu uzaicināms iesniegt piedāvājumu.**

**Māris
Brizgo,**
zvērīnāts
advokāts,
zvērīnātu
advokātu
biroja
Kļaviņš Ellex
Publiskā
iepirkuma
prakses
grupas
vadītājs

Mikstināts arī regulējums attiecībā uz gadījumiem, kad izslēgšana skartu piesaistītos apakšuzņēmējus vai personas, uz kuru spējām pretendents vai kandidāts balstās, lai izpildītu konkursa kvalifikācijas prasības. Līdz šim kārtība bija ļoti strikta un pretendents vai kandidāts tika izslēgts, ja apakšuzņēmējs vai persona, uz kuru spējām pretendents vai kandidāts balstās, atbilda kādam no izslēgšanas gadījumiem. Šobrīd likumdevējs dod iespēju uzņēmējiem labot situāciju un desmit darba dienu laikā nomainīt „izbrāķēto” personu ar visām prasībām atbilstošu personu. Šāda kārtība noteikti ir apsveicama un atbalstāma.

Uzticamības atjaunošana

Jaunā direktīva piedāvā uzņēmējiem arī citas iespējas labot situācijas un novērst izslēgšanu no konkursa, proti, likuma grozījumi ir iestrādājuši direktīvā paredzēto uzticamības atjaunošanas kārtību, kas ir jauninājums publiskajos iepirkumos.

Tātad, gadījumā ja pretendents atbildis kādam no likumā paredzētajiem izslēgšanas gadījumiem, tam būs iespēja kopā ar piedāvājumu iesniegt skaidrojumu un pierādījumus, piemēram, ka ir samaksāta kaitējuma kompensācija, ka pretendents ir sadarbojies ar izmeklēšanas iestādēm vai ka pretendents ir veicis savā organizācijā dažādus iekšējus pasākumus, lai turpmāk nākotnē līdzīgi gadījumi neatkārtotos. Ne likums, ne direktīva nenosaka detalizēti, kādi pierādījumi varētu apliecināt, ka uzņēmējs ir atjaunojis savu uzticamību un tāpēc tas būtu atstājams iepirkumā, katrs gadījums būs jāvērtē individuāli.

Jāuzsver, ka šī jaunā kārtība neattiecas uz nodokļu parādiem, piemēram, **gadījumā, ja pretendentam būs faktiskais nodokļa parāds uz piedāvājuma iesniegšanas dienu, pasūtītājam tas būs jāizslēdz no iepirkuma, un pretendents nevarēs nomaksāt parādu, lai turpinātu dalību iepirkumā.**

Pienākums izvērtēt iesniegtos pierādījumus ir uzlikts pasūtītājam, kas noteikti nebūs viegls uzde-

vums, un atbilstoši likumam pasūtītājam būs katrā gadījumā jāizvērtē, vai pretendenta veiktie pasākumi ir pietiekami vai tomēr ne.

Eiropas vienotais iepirkuma procedūras dokuments

Jaunā ES direktīva ir vienkāršojuši kārtību atlases dokumentu iesniegšanai iepirkumos. Iepriekš konkursos pretendentiem kopā ar piedāvājumu bija jāiesniedz visi nolikumā paredzētie atlases dokumenti (piemēram, pasūtītāju atsauksmes, sertifikāti, izziņas u.c.), tagad visi šie daudzie dokumenti nebūs jāsniedz un pietiks iesniegt tikai noteiktas formas aizpildītu pašdeklarāciju. Minētās deklarācijas veidlapa ir atrodama pielikumā pie Eiropas Komisijas Īstenošanas regulas Nr.2016/7.

Neskatoties uz šo vienkāršoto kārtību, pasūtītājam izņēmuma gadījumā tomēr būs tiesības jebkurā laikā pieprasīt pretendentam vai kandidātam iesniegt visus prasītos atlases dokumentus.

Pagaidām minēto veidlapu varēs iesniegt papīra formātā, bet no 2018. gada 18. aprīļa to drīkstēs aizpildīt un iesniegt tikai elektroniskā formā – tāda ir ES direktīvas prasība.

Pārejas noteikumi

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu uz iepirkumu procedūrām piemēro to normatīvo regulējumu, kas ir spēkā iepirkuma procedūras izsludināšanas dienā. Tātad, ja iepirkuma laikā mainās likums, tad šīs izmaiņas netiek piemērotas pirms izmaiņām izsludinātajiem iepirkumiem.

Sakarā ar to, ka Latvija nokavēja un noteiktajā termiņā (18.04.2016) neieviesa jauno publiskā iepirkuma direktīvu, likumdevējs nolēma kā izņēmumu no iepriekš noteiktās vispārīgās kārtības **dažas prasības no jaunās direktīvas piemērot ar atpakaļejošu spēku attiecībā uz konkursiem virs ES noteiktajiem sliekšņiem.** Šāda izņēmuma kārtība tiek pamatota ar to, lai novērstu direktīvā noteikto pretendentu un kandidātu tiesību pārkāpumu, jo pretendenti un kandidāta var noteiktos gadījumos pieprasīt tieši piemērot laikā neieviestu direktīvu. Proti, tajos konkursos, kas izsludināti laika posmā no š.g. 18. aprīļa līdz 19. maijam (atbilstoši IUB datubāzes datiem tādu iepirkumu kopā ir 42), pasūtītājam būs jāpiemēro šādas prasības:

- 1) pretendenti un kandidāti varēs iesniegt Eiropas vienoto iepirkuma procedūras dokumentu;
- 2) nodokļu nomaksas stāvoklis būs jāpārbauda uz piedāvājuma iesniegšanas dienu;
- 3) pretendenti un kandidātiem būs tiesības nomainīt izslēgtos apakšuzņēmējus un personas, uz kuru spējām tie balstās;
- 4) pretendenti un kandidātiem būs tiesības kopā ar piedāvājuma dokumentiem iesniegt pierādījumus uzticamības atjaunošanai gadījumā, ja pretendents vai kandidāts atbildis kādam no likumā paredzētajiem izslēgšanas gadījumiem. **B J P**

JURISTA
PADOMS

Materiāls tapis
sadarbībā ar

**Klavins
Ellex**